

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : علوم اقتصادی

عنوان : بررسی درجه توسعه یافتگی کشاورزی استان های ایران طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی

استاد راهنما : دکتر شهریار نصایبان

استاد مشاور : دکتر هادی محمدی

پژوهشگر : احمد سخاوت

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم بہ:

تقدیم بابوسہ بردستان پدرم:

بہ او کہ نمی دانم از بزرگی اش بگویم یا مردانگی سخاوت، سکوت، مهربانی و.....

پدرم راه تمام زندگیست

پدرم دنجوشی همیشگیست

تقدیم بہ مادر عزیزتر از جانم:

مادم ہستی من ز ہستی توست تا ہستم و ہستی دارم توست

گلزار جاودانی مادر است

چشم سار مهربانی مادر است

شکر و قدردانی:

پاس خدای را که سخوران، در ستودن او مانند شمارندگان، شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. و سلام و دورد بر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان و لیدار وجودشان است؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز سنجیدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه ی او، بازبان قاصد دست ناتوان، چیزی بکاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، پاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تا این می کند و سلامت امانت الهی را که به دستش سپرده اند، تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب "من لم یسکر المنعم من المخلوقین لم یسکر الله عزوجل"

از پدر و مادر عزیزم، این دو معلم بزرگوارم که همواره بر کوتاهی و درستی من، قلم عفو کشیده و گریانه از کنار غفلت هایم گذشته اند و در تمام عرصه های زندگی یار و یاور بی چشم داشت برای من بوده اند؛

از استاد با کمالات و شایسته؛ جناب آقای دکتر شهریار نصیبیان که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از بیچ گلی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛ از استاد صبور و باتقوا، جناب آقای دکتر هادی محمدی که زحمت مشاوره این رساله را در حالی منتقل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید؛

و از استاد فرزانه و دلنواز؛ جناب آقای دکتر خشیار سید سگری که زحمت داوری این رساله را منتقل شدند؛ کمال شکر و قدردانی را دارم. باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را پاس گوید.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب احمد سخاوت دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۷۴۸۱۰۰ در رشته علوم اقتصادی که در تاریخ ۹۱/۴/۲۷ از پایان نامه خود تحت عنوان : بررسی درجه توسعه یافتگی کشاورزی استان های ایران طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی با کسب نمره ۱۸ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱ - این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲ - این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳ - چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴ - چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۱/۴/۲۷

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای احمد سخاوت از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸ بحروف و با بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما:

بسمه تعالی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۹۱۴۹۰۲۰۲۷
عنوان پایان نامه: بررسی درجه توسعه یافتگی کشاورزی استان های ایران طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی		
نام و نام خانوادگی دانشجو: احمد سخاوت	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۰/۱۰/۱۸	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۱/۴/۲۷
شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۷۴۸۱۰۰		
رشته تحصیلی: علوم اقتصادی		
استاد راهنما: دکتر شهریار نصیبیان		
استاد مشاور: دکتر هادی محمدی		
آدرس و شماره تلفن:		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):		
این رساله در راستای دستیابی به هدف تعیین درجه توسعه یافتگی استان های ایران، بررسی سطح توسعه یافتگی و همچنین بررسی دوگانگی کشاورزی استان های ایران، طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی، پرداخته است. در این تحقیق شاخص ها و عوامل توسعه، تشریح، ارایه و سنجش شده اند. برای اندازه گیری تغییرات حاصل شده در طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی، با استفاده از ۲۴ شاخص مشترک و تلفیق تکنیک های تحلیل عاملی و تاکسونومی عددی انجام گرفته است و نتایج زیر حاصل گردید. در مورد فرضیه اول رساله، مبنی بر افزایش سطح توسعه کشاورزی در استان های کشور در خلال برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی می توان گفت که تایید می شود. در مورد فرضیه دوم مبنی بر افزایش دوگانگی کشاورزی در برنامه های مورد نظر، باید گفت این فرضیه مورد قبول واقع نمی شود. نتایج تحقیق حاکی از آن است که سطح توسعه کشاورزی در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم معادل ۲۱۵٪ افزایش داشته است و همچنین دوگانگی کشاورزی در برنامه چهارم نسبت به برنامه سوم معادل ۶/۳۹۵٪ کاهش داشته است.		

مناسب است تاریخ و امضاء: _____ نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
فصل اول: کلیات طرح	
۱	۱.۱. بیان مساله.....
۲	۲.۱. اهداف تحقیق.....
۲	۳.۱. اهمیت موضوع تحقیق.....
۳	۴.۱. فرضیه های تحقیق.....
۳	۵.۱. مدل تحقیق.....
۳	۶-۱. متغیرها و واژه های کلیدی.....
۵	۷.۱. روش تحقیق.....
۵	۸.۱. قلمرو تحقیق.....
۵	۹.۱. محدودیت ها و مشکلات تحقیق.....
۶	۱۰.۱. روش گرد آوری اطلاعات.....
فصل دوم: مطالعات نظری	
مقدمه	
۸	۱.۲. مروری بر سیر تحولات نظریه های توسعه.....
۱۰	۲.۲. تعاریف رشد اقتصادی.....
۱۰	۳.۲. تعاریف توسعه.....
۱۳	۴.۲. تئوری های توسعه.....
۱۴	۵.۲. معیارهای سنجش توسعه.....
۱۵	۶.۲. ویژگی های توسعه نیافتگی.....
۱۵	۷.۲. دوگانگی و دوگانگی منطقه ای.....
۱۸	۸.۲. برنامه ریزی.....
۲۰	۹.۲. برنامه ریزی منطقه ای.....
۲۲	۱۰.۲. منطقه.....
۲۴	۱۱.۲. سیاست گذاری منطقه ای.....
۲۴	۱۲.۲. برنامه ریزی در ایران.....
۲۵	۱۳.۲. پیشینه تحقیق.....
فصل سوم: روش شناسائی تحقیق (متدولوژی)	
مقدمه	
۳۱	۱.۳. تکنیک ها و روش های سنجش سطح توسعه.....
۳۲	۱.۱.۳. روش موريس.....
۳۲	۲.۱.۳. روش مک گراناها.....
۳۲	۳.۱.۳. روش تحلیل مولفه های اصلی.....

۳۳	۴.۱.۳ تکنیک تجزیه عاملی
۳۸	۵.۱.۳ تکنیک تاکسونومی
۴۵	۶.۱.۳ روش تاپسیس
۴۷	۷.۱.۳ روش تحلیل خوشه ای
۴۷	۸.۱.۳ روش های طبقاتی
۴۸	۹.۱.۳ تحلیل سلسله مراتبی AHP

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

مقدمه

۵۱	۱.۴ معرفی متغیرهای مورد استفاده در تحقیق
۵۲	۲.۴ تجزیه و تحلیل داده ها و مدل تحقیق
۵۲	۱.۲.۴ روش تحلیل عاملی
۷۰	۲.۲.۴ روش تاکسونومی عددی
۸۷	۳.۲.۴ بررسی سطح توسعه یافتگی کشاورزی استان ها به طور متوسط
۹۰	۴.۲.۴ بررسی دوگانگی کشاورزی استان های کشور

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

مقدمه

۹۵	۵ نتیجه گیری
۹۶	۴ ۵ پیشنهادات
۹۸	فهرست منابع
۱۲۶	چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۵۳	۴-۱ جدول آماره KMO در سال ۱۳۷۹.....
۵۴	۴-۲ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۰.....
۵۵	۴-۳ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۱.....
۵۵	۴-۴ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۲.....
۵۶	۴-۵ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۳.....
۵۶	۴-۶ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۴.....
۵۷	۴-۷ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۵.....
۵۷	۴-۸ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۶.....
۵۸	۴-۹ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۷.....
۵۸	۴-۱۰ جدول آماره KMO در سال ۱۳۸۸.....
۶۰	۴-۱۱ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۷۹.....
۶۱	۴-۱۲ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۰.....
۶۲	۴-۱۳ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۱.....
۶۳	۴-۱۴ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۲.....
۶۴	۴-۱۵ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۳.....
۶۵	۴-۱۶ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۴.....
۶۶	۴-۱۷ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۵.....
۶۷	۴-۱۸ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۶.....
۶۸	۴-۱۹ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۷.....
۶۹	۴-۲۰ جدول نمرات عاملی سال ۱۳۸۸.....
۷۲	۴-۲۱ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۷۹.....
۷۲	۴-۲۲ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۰.....
۷۲	۴-۲۳ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۱.....
۷۳	۴-۲۴ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۲.....
۷۳	۴-۲۵ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۳.....
۷۳	۴-۲۶ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۴.....
۷۴	۴-۲۷ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۵.....
۷۴	۴-۲۸ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۶.....
۷۴	۴-۲۹ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۷.....
۷۵	۴-۳۰ جدول همگن سازی استان ها در سال ۱۳۸۸.....
۷۷	۴-۳۱ جدول رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۷۹.....
۷۸	۴-۳۲ جدول رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۰.....
۷۹	۴-۳۳ جدول رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۱.....
۸۰	۴-۳۴ جدول رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۲.....

۸۱	جدول ۳۵-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۳.....
۸۲	جدول ۳۶-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۴.....
۸۳	جدول ۳۷-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۵.....
۸۴	جدول ۳۸-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۶.....
۸۵	جدول ۳۹-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی ها در سال ۱۳۸۷.....
۸۶	جدول ۴۰-۴ رتبه استان ها در بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۸.....
۸۸	جدول ۴۱-۴ محاسبه سالانه تغییرات سطح توسعه یافتگی کشاورزی استان های کشور.....
۸۹	جدول ۴۲-۴ محاسبه میانگین جمع نمرات عاملی و تغییرات سطح توسعه کشاورزی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی.....
۹۱	جدول ۴۳-۴ محاسبه سالانه دوگانگی کشاورزی استان های کشور.....
۹۲	جدول ۴۴-۴ محاسبه ضریب پراکندگی و تغییرات سطح دوگانگی کشاورزی در برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی.....

فصل اول :

کلیات تحقیق

مقدمه:

مقوله عدم تعادل و نابرابری اقتصادی بین مناطق، از جمله مباحثی بوده است که ذهن اقتصاددانان و برنامه ریزان را در سطح منطقه ای، به خود مشغول کرده است. لزوم توجه به مناطق با درجه توسعه یافتگی کمتر در جهت استفاده بهینه از قابلیت های این مناطق، ایجاب می کند که شناخت علمی، دقیق و مستدل از ابعاد برخورداری و عدم برخورداری مناطق مختلف وجود داشته باشد. شناختن و در نظر گرفتن تفاوت های موجود میان مناطق مختلف، به منظور متعادل کردن سطح پیشرفت توسعه منطقه ای به کمک تهیه برنامه های متناسب با خصوصیات اقتصادی، اجتماعی هر منطقه از اهمیت بالایی برخوردار است. توسعه اقتصادی و صنعتی شدن در برخی از اوقات، ناهماهنگی و نابرابری میان مناطق مختلف را به وجود می آورد. در واقع در برنامه های توسعه، فضا عاملی است که زیاد در نظر گرفته نمی شود. همین امر سبب ناهماهنگی میان مناطق شده و دوگانگی منطقه ای را بیشتر می کند که این امر موجب به رشد نامتوازن می شود. برای تخصیص بهینه امکانات میان مناطق مختلف، باید که جایگاه هر منطقه مشخص شود و برای تعیین چنین جایگاهی باید که بخش های مختلف در مناطق مختلف شناسایی و اولویت بندی شوند. بنابراین در این تحقیق در نظر داریم با استفاده از شاخص های توسعه یافتگی و کمک روش های تاکسونومی عددی و تحلیل عاملی اقدام به رتبه بندی استان های ایران کنیم. سپس به بررسی تغییرات سطح توسعه یافتگی و تغییرات دوگانگی کشاورزی طی برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی پردازیم.

۱.۱. بیان مساله

امروزه دنیای پیرامون ما با سرعت زیادی در حال تغییر است. این تغییر در همه ابعاد زندگی انسان ها به وضوح قابل مشاهده است. مقوله توسعه یافتگی هم از این قاعده مستثنی نبوده و همراه و همگام با این جریان در حال دگرگونی است. از آنجا که بخش کشاورزی از مهم ترین بخش های اقتصادی در کشور است، نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشور ایفا می کند و هر گونه اهمال و کوتاهی در این زمینه سبب وابستگی های اقتصادی، سیاسی و... می شود.

تاکید مسیولین کشور همواره بر خودکفا و مستقل شدن هر چه سریع تر در این بخش بوده است. این مهم از چشمان برنامه ریزان کلان کشور هم پنهان نمانده و در برنامه ریزی های کلان اقتصادی کشور هم لحاظ شده است. لذا هدف این تحقیق بررسی درجه توسعه یافتگی در بخش کشاورزی در استان های مختلف کشور در دو برنامه سوم (۱۳۸۳-۱۳۷۹) و چهارم (۱۳۸۸-۱۳۸۴) توسعه اقتصادی است .

در نهایت با استفاده از شاخص های توسعه یافتگی در دو برنامه فوق رتبه هر کدام از استان ها را محاسبه و با یکدیگر مقایسه می شوند. سپس به بررسی سطح توسعه یافتگی در مدت زمان نامبرده شده در بالا پرداخته می شود و در نهایت به بررسی سطح دوگانگی استان های کشور به طور سالیانه و همچنین در خلال برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی می پردازد .

۲.۱. اهداف تحقیق

در این تحقیق یکسری اهداف مشخص شده است که در ادامه به بیان آنها پرداخته می شود.

- ۱- بررسی دوگانگی کشاورزی بین استان های ایران در طی دو برنامه ذکر شده
- ۲- کمک به تدوین سیاست ها و برنامه های مناسب در زمینه توسعه کشاورزی و کاهش دوگانگی کشاورزی

از آنجا که دوگانگی کشاورزی می تواند منجر به اختلال و نارسایی در زمینه کشاورزی شود و مضاف به اینکه این مطلب می تواند چرخه و سازوکار اقتصاد را به چالش بکشد ، بررسی این مورد میتواند زمینه ساز تصمیم های بهتر در زمینه برنامه ریزی در سطح منطقه ای و کشوری شود . همچنین با توجه به بررسی روند توسعه یافتگی استان های کشور ، میتوان زمینه ساز مشاوره و راهنمایی های خوبی برای سرمایه گذاری بخش خصوصی در بخش کشاورزی که از بخش های مهم در اقتصاد است ، شد .

۳.۱. اهمیت موضوع تحقیق

کشاورزی از دیرباز مورد توجه بشر بوده و سبب یکجا نشینی و تمدن می شده است . مستقل شدن در کشاورزی و تامین مایحتاج مردم همواره مورد توجه حاکمان در همه اعصار و دوره ها بوده است . از آنجا که لازمه توسعه اقتصادی ، مستقل شدن در اکثر محصولات کشاورزی است با مشاهده کشورهای با درجه توسعه یافتگی بالا به روشنی این قضیه قابل درک است .

بررسی درجه توسعه یافتگی در بخش کشاورزی در راستای نیل به هدف بزرگی چون توسعه اقتصادی لازم الاجرا است . همچنین با توجه به این مقوله می توان با بررسی روند سطح توسعه یافتگی و دوگانگی کشاورزی به طور سالیانه و همینطور در خلال برنامه های سوم و چهارم توسعه

اقتصادی، تصویر روشنی از تغییرات این دو مهم داشت و با توجه به این تغییرات، اقدام به تصمیم ها و برنامه ریزی های بهتری نمود .

۴.۱. فرضیه های تحقیق

در این تحقیق این فرضیه ها مورد بررسی قرار میگیرند:

۱- سطح توسعه کشاورزی در استان های کشور در طی هر دو برنامه مورد مطالعه به طور متوسط افزایش یافته است

۲-دوگانگی کشاورزی در استان های مورد نظر در برنامه های مورد نظر افزایش یافته است .

در ابتدا با این نظرو دیدگاه شروع می کنیم که هم سطح توسعه کشاورزی و هم دوگانگی کشاورزی در سال های مورد مطالعه و هم در خلال برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی ، افزایش یافته است .

۵.۱. مدل تحقیق

مدل اصلی در این تحقیق ، مدل تاکسونومی عددی است که با کمک روش تحلیل عاملی و خروجی های این روش ، اقدام به بررسی تحقیق به کمک روش تاکسونومی عددی می پردازیم .

الف-تحلیل عاملی:

برای اجرای یک تحلیل عاملی چهار گام اساسی ضرورت دارد:

۱- تهیه یک ماتریس همبستگی از تمام متغیرهای مورد استفاده در تحلیل و برآورد اشتراک

۲- استخراج عامل ها

۳- انتخاب و چرخش عامل ها برای ساده تر ساختن و قابل فهم تر کردن ساختار عاملی

۴- تفسیر نتایج

ب-تاکسونومی عددی:

. روش تاکسونومی دارای چندین مرحله به شرح زیر است (مولایی، ۱۳۸۶، ۳۲):

۱. تشکیل ماتریس داده ها

۲- استاندارد کردن ماتریس تصمیم گیری

۳- تشکیل ماتریس حداقل فواصل

۴-مشخص کردن استان های همگن

۵-محاسبه فاصله مرکب هر منطقه از منطقه ایده آل

۶-تعیین سرمشق توسعه

۷-رتبه بندی استان ها

۱-۶ متغیرها و واژه های کلیدی

۱-تحلیل عامل ۲-تاکسونومی عددی ۳-درجه توسعه یافتگی ۴-دوگانگی کشاورزی

متغیرها:

الف-عملکرد در هکتار		
X_1	عملکرد در هکتارگندم آبی	۱
X_2	عملکرد در هکتارگندم دیم	۲
X_3	عملکرد در هکتارجو آبی	۳
X_4	عملکرد در هکتارجو دیم	۴
X_5	عملکرد در هکتارسبب زمینی	۵
X_6	عملکرد در هکتاریپاز	۶
X_7	عملکرد در هکتارگوجه فرنگی	۷
X_8	عملکرد در هکتارخیار	۸
X_9	عملکرد در هکتارلوبیا	۹
ب- دامپروری		
X_{10}	مقدار تولید سرانه گوشت قرمز	۱۰
X_{11}	مقدار تولید سرانه شیر	۱۱
X_{12}	مقدار تولید سرانه گوشت مرغ	۱۲
X_{13}	مقدار تولید سرانه تخم مرغ	۱۳
ج-خدمات زیربنایی و سایر خدمات کشاورزی		
X_{14}	میانگین مصرف برق کشاورزی نسبت به کل برق مصرفی	۱۴
X_{15}	میانگین مشترک برق کشاورزی نسبت به کل مشترکین برق مصرفی	۱۵
X_{16}	میانگین مجموع کود شیمیایی مصرفی در هر هزار هکتار زمین کشاورزی	۱۶
X_{17}	مقدار راه شوسه روستایی به ازای هر صد هزار نفر جمعیت روستایی	۱۷
X_{18}	مقدار راه آسفالت روستایی به ازای هر صد نفر جمعیت روستایی	۱۸

X _{۱۹}	میانگین اعضای اتحادیه های تعاونی روستایی	۱۹
X _{۲۰}	میانگین ذخیره قانونی اتحادیه های تعاونی روستایی	۲۰
X _{۲۱}	میانگین سرمایه اتحادیه های تعاونی روستایی	۲۱
X _{۲۲}	میانگین اعضای شرکت های تعاونی روستایی	۲۲
X _{۲۳}	میانگین ذخیره قانونی شرکت های تعاونی روستایی	۲۳
X _{۲۴}	میانگین سرمایه شرکت های تعاونی روستایی	۲۴

۷.۱. روش تحقیق

در ابتدا با مراجعه به کار های انجام شده حدود ۲۴ شاخص انتخاب و سپس به کمک تحلیل عاملی اقدام به چرخش عوامل (به کمک روش واریماکس) اقدام به رفع هم خطی بین شاخص ها نموده ، این موارد ورودی بخش دوم که به کمک تاکسونومی عددی است می شوند . در این جا یک مجموعه به مجموعه های تقریباً همگن تبدیل و تقسیم شده و بقیه گزینه ها حذف می شوند . در ادامه با استفاده از این روش [□] و شاخص های از قبل تعیین شده گزینه ها اولویت بندی شده که درجه توسعه یافتگی بین صفر و یک است و هر چقدر درجه به دست آمده برای استانی به صفر نزدیک تر باشد نشان دهنده میزان توسعه یافتگی بالاتری است و در نهایت با مرتب کردن استان ها به ترتیب درجه آنها رتبه هر استان به دست می آید .

سپس با استفاده از میانگین نمرات عاملی و ضریب پراکندگی نمرات عاملی، اقدام به بررسی سطح توسعه یافتگی و دوگانگی کشاورزی می شود .

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات به کمک روش تاکسونومی عددی و نرم افزار spss۱۶ و Exel است .

۸.۱. قلمرو تحقیق

برای تحقیق مورد نظر از استان های ایران و بخش کشاورزی استفاده شده است که در خلال ده سال مورد بررسی قرار می گیرند .

۹.۱. محدودیت ها و مشکلات تحقیق

در تحقیق حاضر عمده ترین مشکل به راحتی در دسترس نبودن برخی از آمار و اطلاعات و همچنین پراکنده بودن این آمار و اطلاعات بود . این مشکلات البته با تعامل و همکاری مسئولین ذی ربط تا حدود زیادی مرتفع گردید .

□

۱۰.۱. روش گرد آوری اطلاعات

به دلیل ماهیت تحقیق شیوه گردآوری بر اساس مطالعات کتابخانه ای و آمار و ارقام مورد نظر مندرج در سالنامه های آماری و سازمان های مختلف مثل جهاد کشاورزی است .

فصل دوم:

ادبیات موضوع

و

پیشینه تحقیق